

Lahti

Käyttösuunnitelma 2026

Kaupunkiympäristön palvelualue

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta
20.1.2026

Kaupunkiympäristölautakunta 21.1.2026

Versiointi:

Versionro ja päiväys	Päivitys/muutos	Käsittely
1/2026		JOLI 20.1.2026
1/2026		KYLA 21.1.2026

Sisällys

1 Johdanto.....	5
1.1 Talouden tasapainottaminen	5
1.2 Viranhaltijapäätösten nähtävillä pitäminen	5
1.3 Kokousaikataulu.....	5
2 Kaupunkiympäristön palvelualue	7
2.1 Toiminnalliset tavoitteet vuonna 2026.....	8
2.2 Määräraha-aulukko.....	13
2.3 Toiminnan kuvaus	13
2.3.1 Palvelualueen sitovuustasojen kuvaus	13
2.3.2 Palvelualueen organisaatio	14
2.4 Toimintaympäristö ja sen muutokset.....	14
2.5 Henkilöstösuunnitelma (palvelualueella)	15
3 Kaupunkiympäristö	16
3.1 Talous, henkilöstö ja mittarit	16
3.1.1 Määräraha-aulukko	16
3.1.2 Toiminnan kuvaus.....	16
Henkilöstösuunnitelma ja henkilöstötavoitteet	16
3.1.3 Toimintaa kuvaavat mittarit	17
3.2 Kaupunkiympäristön yhteiset.....	17
3.2.1 Talous, henkilöstö ja mittarit.....	17
3.2.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet	18
3.2.3 Tavoitteiden toteuttaminen	18
3.3 Kaupunkisuunnittelu.....	19
3.3.1 Talous, henkilöstö ja mittarit.....	19
3.3.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet	20
3.3.3 Tavoitteiden toteuttaminen	22
3.3.4 Eryliset määräraha-varaukset.....	27
3.4 Kaupunkitekniikka	28
3.4.1 Talous, henkilöstö ja mittarit.....	28
3.4.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet	29
3.4.3 Tavoitteiden toteuttaminen	30
3.5 Rakennus- ja ympäristövalvonta	34
3.5.1 Talous, henkilöstö ja mittarit.....	34
3.5.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet	35
3.5.3 Tavoitteiden toteuttaminen	37
3.5.4 Eryliset määräraha-varaukset.....	42
4 Joukkoliikenne.....	43
4.1 Talous, henkilöstö ja mittarit	43
4.1.1 Määräraha-aulukko	43
4.1.2 Henkilöstösuunnitelma ja henkilöstötavoitteet	43
4.1.3 Toimintaa kuvaavat mittarit	43
4.1.4 Talousarvion toiminta ja tavoitteet	44
4.1.5 Tavoitteiden toteuttaminen	45

5 Investoinnit	48
5.1 Kiinteä omaisuus.....	48
5.2 Julkinen käyttöomaisuus	48
5.3 Irtain omaisuus.....	48
6 Käyttösuunnitelman liitetiedot.....	49
LIITE 1. Tositteiden hyväksyjät	49
LIITE 2. Tositteiden hyväksyjät, joukkoliikenne.....	52
LIITE 3 Toiminnan tunnusluvut.....	53
LIITE 4. Keskeiset kaupunkitekniikan työkohteet ja kaupunki-infran investointien suunnittelukohteet.....	54
LIITE 5. Ulkovalaistuksen rakennuskohteet 2026.....	61
LIITE 6. Liikenne- ja viherympäristösuunnittelun työohjelma, käyttötalous.....	65
LIITE 7. Asemakaavoituksen työohjelman 2026 kohteet	67

1 Johdanto

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Kaupunginvaltuuston 15.12.2025 § 134 hyväksymän talousarvion ja kaupunginhallituksen 16.12.2025 § 382 hyväksymän toimeenpano-ohjeen perusteella on laadittu konsernihallinnon sekä elinvoiman, sivistyksen ja kaupunkiympäristön palvelualueiden käyttösuunnitelmat, joissa kohdistetaan määrärahat ja tuloarviot käyttötarkoitusten mukaisesti sekä asetetaan tarkennettuja toiminnallisia tavoitteita.

Käyttösuunnitelmissa esitetään toiminnalliset tavoitteet, henkilöstösuunnitelma ja määräraha- sekä tuloarvioiden kohdistaminen. Kaupunginvaltuuston päättämät sitovat määrärahat ja tuloarviot jaetaan käyttösuunnitelmissa osamäärärahoiksi ja osatuloarvioiksi palveluysiköille ja edelleen kustannuspaikoille. Osamäärärahoja voidaan käyttösuunnitelmaavuoden aikana siirtää ilman toimielinkäsittelyä kustannuspaikkojen välillä niin, että muutos ei vaikuta sitovuustason osamäärärahoihin. Osana käyttösuunnitelmia päätetään tositteiden hyväksyjät. Lisäksi voidaan päättää toistuvaisavustuksista tai muista erityisistä määräraha-varauksista. Myönnettävien avustuksien osalta huomioidaan Euroopan unionin valtiontukisääntely. Käyttösuunnitelmat hyväksytään toimielimissä ja ne toimivat pohjana talousarvion seurannassa ja raportoinnissa. Toimielimille raportoidaan talouden ja toiminnan toteumasta sekä ennusteesta neljännesvuosittain niiden alaisten yksiköiden osalta. Lahti on ottanut käyttöön ilmastobudjetoinnin vuoden 2025 talousarviossa. Ilmastobudjetin toteumasta raportoidaan vuositasolla tilinpäätöksen yhteydessä.

Lahden kaupungin talousarvion 2026 toimeenpano-ohjeiden mukaisesti on valmisteltu palvelualuekohtaiset käyttösuunnitelmat, jotka viedään toimielimiin päätettäväksi seuraavasti:

- konsernihallinnon käyttösuunnitelman hyväksyy ulkoisen tarkastuksen osalta tarkastuslautakunta ja muilta osin kaupunginhallitus
- elinvoiman palvelualueen käyttösuunnitelman hyväksyy elinvoima- ja hyvinvointilautakunta
- sivistyksen palvelualueen käyttösuunnitelman hyväksyy sivistyslautakunta
- kaupunkiympäristön palvelualueen käyttösuunnitelman hyväksyy joukkoliikenteen osalta Lahden seudun joukkoliikennelautakunta ja muilta osin kaupunkiympäristölautakunta.

1.1 Talouden tasapainottaminen

Lahden valtuustoryhmät solmivat 15.5.2025 valtuustosopimuksen, jonka tavoitteena on turvata kaupungin talouden kestävyys ja ohjata kasvua. Talouden kestävyys tarkoittaa tasapainoista kasvua ilman velkasuhteen kasvua. Toimintamenot eivät saa kasvaa enemmän kuin toimintatulot, verotulot ja valtionosuudet yhteensä. Lisäksi kaupungin toimintakate ei saa heiketä enempää kuin verorahoituksen kokonaisuus kasvaa. Erillisestä talouden tasapaino-ohjelmasta luovutaan. Talouden tasapainottamisen tarve ei ole kuitenkaan poistunut ja talousarvio sisältää lisäsopeutustavoitteet toiminta-, vero- ja rahoitustuloihin sekä toiminta- ja poistomenoihin. Tavoitteet sisältyvät talousarviossa sitovuustasojen tulo- ja menomäärärahojen tavoitteisiin. Lautakunnat ja kaupunginhallitus jakavat palvelualueiden toimintamenoihin kohdentuvan tavoitteen tarkemmalle tasolle käyttösuunnitelmapäätöksen yhteydessä.

1.2 Viranhaltijapäätösten nähtävillä pitäminen

Kaupungin kuulutukset julkaistaan sähköisinä kaupungin verkkosivuilla www.lahti.fi > Ajan-kohtaista > Kuulutukset.

Viranhaltijapäätökset pidetään yleisesti nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa www.lahti.fi, mikäli asianomainen viranomainen katsoo sen tarpeelliseksi, eikä salassapitoa koskevasta säännöksistä muuta johdu.

1.3 Kokousaikataulu

Vuoden aikana päivitettävä kokousaikataulu:

- Lahden kaupungin sisäisessä tietoverkossa Tietoa meistä > Päätöksenteko > Toimielimet ja päätöksenteko > Kaupunkitasoinen kokousaikataulu 2026.
- Kaupungin yleisessä tietoverkossa www.lahti.fi > Kaupunki ja päätöksenteko > Päätöksenteko > Tutustu päätöksentekoon > ao. toimielin.

Kokousaikataulu v. 2026 KEVÄT

TAMMIKUU		HELMIKUU		MAALISKUU		HUHTIKUU		TOUKOKUU		KESÄKUU	
1To	Ulkomaanmatka	15u		15u		1Ke		1Pe	Matka	1Ma	KH päiväkoulu, KH
2Pe		2Ma		2Ma	KH	2To		2La		2Ti	
3La		3Ti		3Ti		3Pe	Enkajärvenkunta	3Su		3Ke	Pjtmk, KV-info ja kyselytunti
4Su		4Ke	Pjtmk, KV-info ja kyselytunti	4Ke		4La		4Ma	KH	4To	
5Ma		5To		5To		5Su	Enkajärvenkunta	5Ti		5Pe	
6Ti	Enkajärvenkunta	6Pe		6Pe		6Ma	Enkajärvenkunta	6Ke		6La	
7Ke		7La		7La		7Ti		7To	KV-seminaari	7Su	
8To		8Su		8Su		8Ke	Pjtmk, KV-info ja kyselytunti	8Pe	KV-seminaari	8Ma	KH, KV
9Pe		9Ma	KH, KV	9Ma	KH päiväkoulu, KH	9To		9La		9Ti	
10La		10Ti		10Ti		10Pe		10Su		10Ke	
11Su		11Ke		11Ke	Pjtmk, KV-info	11La		11Ma	KH päiväkoulu, KH	11To	
12Ma	KH päiväkoulu, KH	12To		12To		12Su		12Ti		12Pe	
13Ti		13Pe		13Pe		13Ma	KH, KV	13Ke	Pjtmk, KV-info	13La	
14Ke		14La		14La		14Ti		14To	Enkajärvenkunta	14Su	
15To		15Su		15Su		15Ke		15Pe		15Ma	KH
16Pe		16Ma	KH päiväkoulu, KH	16Ma	KH, KV	16To		16La		16Ti	
17La		17Ti		17Ti		17Pe		17Su		17Ke	
18Su		18Ke		18Ke		18La		18Ma	KH, KV	18To	
19Ma		19To		19To		19Su		19Ti		19Pe	
20Ti		20Pe		20Pe		20Ma		20Ke		20La	KV-seminaari Enkajärvenkunta
21Ke		21La		21La		21Ti		21To		21Su	
22To		22Su		22Su		22Ke		22Pe		22Ma	
23Pe		23Ma	Enkajärvenkunta	23Ma		23To		23La		23Ti	
24La		24Ti		24Ti		24Pe		24Su		24Ke	
25Su		25Ke		25Ke		25La		25Ma		25To	
26Ma	KH päiväkoulu, KH	26To		26To		26Su		26Ti	KH, KH-seminaari	26Pe	
27Ti		27Pe		27Pe		27Ma		27Ke		27La	
28Ke		28La		28La		28Ti		28To		28Su	
29To				29Su		29Ke		29Pe		29Ma	
30Pe				30Ma	KH päiväkoulu, KH	30To		30La		30Ti	
31La				31Ti		31Su		31Su			

KV = Kaupunginvaltuusto klo 18.00

KV-info = Kaupunginvaltuustoinfo klo 16.30

KH = Kaupunginhallitus klo 16.00 (valtuustopäivinä klo 15.30)

KH päiväkoulu = Kaupunginhallituksen päiväkoulu klo 14.30

Pjtmk = Valtuustoryhmien puheenjohtajatoimikunta klo 14.30

Vki, pyhä tai muu vapaapäivä

Koulujen talviloama, vk 9

Kokousaikataulu v. 2026 SYYSKÄ

HEINÄKUU		ELOKUU		SYYSKUU		LOKAKUU		MARRASKUU		JOULUKUU	
1Ke		1La		1Ti		1To		1Su		1Ti	
2To		2Su		2Ke	Pjtmk, KV-info	2Pe		2Ma	KH-TA + KH	2Ke	
3Pe		3Ma		3To		3La		3Ti	KH-TA	3To	
4La		4Ti		4Pe		4Su		4Ke		4Pe	
5Su		5Ke		5La		5Ma	KH, KV	5To		5La	
6Ma		6To		6Su		6Ti		6Pe		6Su	Itäisenäyspäivä
7Ti		7Pe		7Ma	KH, KV	7Ke		7La		7Ma	
8Ke		8La		8Ti		8To	KV-seminaari	8Su		8Ti	
9To		9Su		9Ke		9Pe	KV-seminaari	9Ma	KH päiväkoulu, KH	9Ke	Pjtmk, KV-info ja kyselytunti
10Pe		10Ma	KH	10To		10La		10Ti		10To	
11La		11Ti		11Pe		11Su		11Ke		11Pe	
12Su		12Ke		12La		12Ma		12To		12La	
13Ma		13To		13Su		13Ti		13Pe		13Su	
14Ti		14Pe		14Ma		14Ke		14La		14Ma	KH, KV
15Ke		15La		15Ti		15To		15Su		15Ti	
16To		16Su		16Ke		16Pe		16Ma	KH, KV-TA	16Ke	
17Ti		17Ma	KH päiväkoulu, KH	17To		17La		17Ti		17To	
18Ke		18Ti		18Pe		18Su		18Ke		18Pe	
19Su		19Ke		19La		19Ma	Syyslooma vk 43	19To		19La	
20Ma		20To		20Su		20Ti		20Pe		20Su	
21Ti		21Pe		21Ma	KH päiväkoulu, KH	21Ke		21La		21Ma	
22Ke		22La		22Ti		22To		22Su		22Ti	
23To		23Su		23Ke		23Pe		23Ma		23Ke	
24Pe		24Ma	KH	24To		24La		24Ti		24To	Jouluaatto
25La		25Ti		25Pe		25Su		25Ke		25Pe	Joulupäivä
26Su		26Ke		26La		26Ma	KH päiväkoulu, KH	26To		26La	Tapaninpäivä
27Ti		27To		27Su		27Ti		27Pe		27Su	
28Ke		28Pe		28Ma	KH	28Ke		28La		28Ma	
29To		29La		29Ti		29To		29Su		29Ti	
30To		30Su		30Ke	Pjtmk, KV-info ja kyselytunti	30Pe		30Ma	KH päiväkoulu, KH	30Ke	
31Pe		31Ma				31La				31To	

KV = Kaupunginvaltuusto klo 18.00

KV-info = Kaupunginvaltuustoinfo klo 16.30

KH = Kaupunginhallitus klo 16.00 (valtuustopäivinä klo 15.30)

KH päiväkoulu = Kaupunginhallituksen päiväkoulu klo 14.30

Pjtmk = Valtuustoryhmien puheenjohtajatoimikunta klo 14.30

Vki, pyhä tai muu vapaapäivä

Koulujen syyslooma, vko 43

2 Kaupunkiympäristön palvelualue

Lahti 2035: Tehty kestäväksi

Uuden ajan yliopisto- ja ympäristö-
kaupungissa yritykset menestyvät ja
elämä on merkityksellistä.

Arvot:

Avoimesti
Vastuullisesti
Yhdessä

Elinvoimaista kasvua

Suomen johtavan ympäristökaupungin huippuosaaminen ja korkeakoulujen kasvu tekevät Lahdesta kansainvälisen edelläkävijän.

Tunnettu yliopistomme ja ammattikorkeakoulumme tuottavat merkityksellistä tiedettä ja ratkaisuja. Vahvistamme sivistystä ja osaamista kaikilla koulutusasteilla. Saamme opiskelijat rakentamaan elämänsä Lahteen.

Olemme vetovoimainen investointikohde sekä ihanteellinen kasvualusta kaikenko-koisten yritysten menestystarinoille.

Ratkaisemme työllisyyden haasteet kehittämällä uusia tapoja toimia.

Tuemme lapsiperheitä ja annamme eväät elämänmittaiselle oppimis- ja kasvupolulle aina lapsuudesta vanhuuteen.

Merkityksellistä elämää

Vahvistamme monimuotoista, puhdasta luontoa, joka on hyvinvoinnin perusta.

Edistämme liikunnallista ja aktiivista elämäntapaa. Mahdollistamme monipuoliset harrastusmahdollisuudet kaikenikäisille.

Emme jätä ketään yksin – jokainen lahtelainen on arvokas.

Puramme segregaatia. Lisäämme kokonaisturvallisuutta ja yhteisöllisyyttä kaikissa elämänvaiheissa yhdessä kumppaneiden kanssa.

Olemme houkutteleva urheilu- ja kulttuurikaupunki, jossa tapahtumat kukoistavat ja matkailijamäärät kasvavat.

Rohkeaa uudistumista

Perustamme tulevaisuuden tasapainoisen talouden ja kestävä kasvun varaan.

Rakennamme inspiroivaa, kestävää ja saavutettavaa kaupunkia. Keskusta sekä asuinalueet ovat eläviä ja viihtyisiä.

Johdamme tiedolla ja parannamme palveluidemme vaikuttavuutta. Hyödynnämme palvelujen ja prosessien kehittämisessä uutta teknologiaa ja tekoälyä eettisesti ja vastuullisesti.

Olemme osallisuuden ja vuorovaikutuksen suunnannäyttäjä. Annamme lahtelaisille valtaa ja vastuuta kehittää omaa asuinympäristöään.

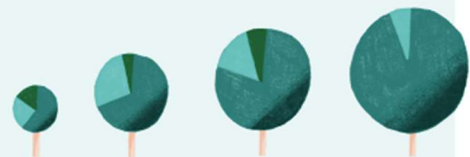
Lahti on houkutteleva työnantaja, jossa henkilöstöön luotetaan. Meillä jokainen saa kokeilla ja kehittää.

Strategian avainluvut:

20 000 opiskelijaa vuonna 2035

Luontopositiivinen 2030

Hiilineutraali ensimmäisenä suurista kaupungeista

- Lahti on väestönkasvussa kuuden suurimman kaupungin joukossa
- Työttömyys laskee nopeammin suhteessa muihin suuriin kaupunkeihin
- Yksityisiä investointeja 200M€/vuosi
- Matkailijoiden yöpymiset kasvavat
- Yritysyhteistyö parane
- Lahtelaiset liikkuvat terveytensä kannalta riittävästi
- Lahtelaiset kokevat elämänsä merkitykselliseksi
- Nuorten päihteidenkäyttö vähenee
- Jokaisella koululaisella on ystävä
- Yksinäisyys vähenee
- Lahtelaisten koulutusaste nousee
- Oppimistulokset paranevat
- Lahden talous on tasapainossa
- Kaupungin henkilöstö voi hyvin

2.1 Toiminnalliset tavoitteet vuonna 2026

Lahden kaupunginvaltuusto käynnisti kaupunkistrategian päivityksen kesäkuussa 2025 ja hyväksyi päivitetyn strategian 27.10.2025 § 113. Strategian päivityksen tavoitteena oli vastata toimintaympäristön muutoksiin ja terävöittää sekä selkeyttää linjauksia, joilla kaupunki menestyy pidemmällä aikavälillä.

Lahden kaupungin visiona vuoteen 2035 on LAHTI – TEHTY KESTÄVÄKSI, Uuden ajan yliopisto- ja ympäristökaupungissa yritykset menestyvät ja elämä on merkityksellistä. Visio asettaa Lahdelle kunnianhimoisen tavoitteen edistää niin ekologista, sosiaalista kuin taloudellista kestävyyttä. Strategian toteuttamista ohjaavat arvot: avoimesti, vastuullisesti ja yhdessä.

Strategian laadinnassa kiinnitettiin erityistä huomiota valtuuston tahtotilaan, ja valmistelun tukena toimi eri valtuustoryhmien jäsenistä koottu strategiatyöryhmä. Strategian vision ja arvojen toteutuminen punnitaan jokapäiväisessä työssä. Strategiaa toteutetaan kolmen, vuosina 2025–2029 toteutettavan, kärkiohjelman sekä muiden strategian tavoitteisiin sidottujen toiminnallisten tavoitteiden kautta. Seuraavien sivujen taulukoissa on kirjattu strategian tavoitteet, joihin vuonna 2026 toteuttavilla toimenpiteillä vaikutetaan. Strategiaa toteuttavien toiminnallisten tavoitteiden edistymisestä raportoidaan talousarvion seurantaraportoinnin yhteydessä, jonka kautta on mahdollista arvioida myös organisaation onnistumista ja tuloksellisuutta strategian toteuttamisessa.

Strategian toteutumista seurataan strategian avainlukuilla, jotka on esitelty talousarviokirjan liitteessä. Avainlukujen mittarit kertovat kehityksen suunnasta. Mittareilla ei voida suoraan mitata organisaation tuloksellisuutta, sillä toteutumiseen vaikuttavat myös kaupunkikonsernin ulkopuoliset tekijät. Strategian avainlukujen toteutumisesta raportoidaan talousarvion seurantaraportointiin yhteydessä.

Kärkiohjelma: Kestävän kasvun ympäristökaupunki

Kärkiohjelman tavoitteena on, että Lahti on hiilineutraali ensimmäisenä Suomen suurista kaupungeista, elinvoimaisesti luontoposiitiivinen vuonna 2030 sekä kasvattaa kestävän yritystoiminnan ja investointien määrää Lahdessa. Kärkiohjelmassa toteutetaan ilmasto-ohjelman ja luontoposiitiivisuustiekartan toimenpiteitä sekä kehitetään kaupunkia kestävän ja uudistavan yritystoiminnan kaupunkina.

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarit	Tunnistettut riskit
Suomen johtavan ympäristökaupungin huippuosaaminen ja korkeakoulujen kasvu tekevät Lahdesta kansainvälisen edelläkävijän. Olemme vetovoimainen investointikohde sekä ihanteellinen kasvualusta kaikenkokoisten yritysten menestystarinoille. Ratkaisemme työllisyyden haasteet kehittämällä uusia tapoja toimia. Vahvistamme monimuotoista, puhdasta luontoa, joka on hyvinvoinnin perusta. Rakennamme inspiroivaa, kestävää ja saavutettavaa kaupunkia.			
Luomme edellytykset luontoposiitiivisuustiekartan toimeenpanolle ja aloitamme toimeenpanon. Tuomme luontoposiitiivisuuden kaupungin toiminnan ytimeen vahvistamalla osaamista ja ymmärrystä luontotoe-moista. ELVO, KYMP	LÄHTÖ: Kaupunginhallitus ei ole vielä hyväksynyt luontoposiitiivisuustiekarttaa eikä toimeenpanoa ole käynnistetty. TAVOITE: Koko kaupunkiorganisaatiossa tunnetaan luontoposiitiivisuustavoite ja -tiekartta. Vähintään 150 henkilöä on osallistunut tilaisuuksiin ja koulutuksiin.	Luontoposiitiivisuustilaisuuksiin, -työpajoihin ja -koulutuksiin osallistuneiden määrä	Luontoposiitiivisuustiekartan toteutukseen ei sitouduta eikä Lahti pysty hyödyntämään luontoposiitiivisuuden edelläkävijyyden hyötyjä.
Kasvatamme yritystonttivarantoa Lahden seudun yhteistyöllä. Varmistamme tonttitarjonnan ja sujuvan sijoittumispalvelun vihreän siirtymän tarpeisiin. KYMP, ELVO	LÄHTÖ: Nykyinen yritystonttivaranto. TAVOITE: Lahden kaupungin uutta yritystonttivarantoa noin 25 ha. TAVOITE: Jokimaan yrityspuiston katusuunnitelmat valmiit ja rakentaminen kilpailutettu. LÄHTÖ: Kaupunkikonsernissa ei ole selkeää yritysten sijoittumispalvelupolkua. TAVOITE: Määritetty konsernitason roolit ja vastuut invest-in-prosessissa ja yritysten sijoittumismarkkinoinnissa.	Yritystonttivaranto Katusuunnitelmat valmiit kyllä/ei Rakentaminen kilpailutettu kyllä/ei Roolit ja vastuut määritetty kyllä/ei	Kaava ja hankintavaiheen valitukset. Katusuunnitelma vaiheen valitukset, investointimäärärahojen riittävyys. Osaoptimointi prosesseissa, rahoituksen kohdentuminen epätasaisesti, toteutuksen monimutkaisuus.

Palvelualueiden lyhenteet: KOHA konsernihallinto, ELVO elinvoima, SIVI sivistys, KYMP kaupunkiympäristö

Kärkiohjelma: Uuden ajan yliopistokaupunki

Kärkiohjelman tavoitteena on, että nuoresta yliopistokaupungista kasvaa kansainvälinen yliopistokaupunki, joka on tunnettu ja vetovoimainen kotimaassa ja kansainvälisesti. Kärkiohjelmassa laajennetaan koulutustarjontaa, käynnistetään uuden kampuksen valmistelu, vahvistetaan alueellista TKI-toimintaa sekä tuetaan opiskelijakaupungin ja opiskelijakulttuurin kehittymistä.

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarit	Riskit
Suomen johtavan ympäristökaupungin huippuosaaminen ja korkeakoulujen kasvu tekevät Lahdesta kansainvälisen edelläkävijän. Tunnettu yliopistomme ja ammattikorkeakoulumme tuottavat merkityksellistä tiedettä ja ratkaisuja. Vahvistamme sivistystä ja osaamista kaikilla koulutusasteilla. Saamme opiskelijat rakentamaan elämänsä Lahteen. Olemme vetovoimainen investointikohde sekä ihanteellinen kasvualusta kaikenkokoisten yritysten menestystarinoille. Olemme houkutteleva urheilu- ja kulttuurikaupunki, jossa tapahtumat kukoistavat ja matkailijamäärät kasvavat. Rakennamme inspiroivaa, kestäväää ja saavutettavaa kaupunkia. Keskusta sekä asuinalueet ovat eläviä ja viihtyisiä.			
Vahvistamme uuden yliopistokampuksen sijainnin ja käynnistämme suunnittelukilpailun (arkkitehtikilpailu). Huomioimme kokonaisuudessa esim. opiskelija-asumisen ja liikkumisen ratkaisut. KYMP, ELVO	LÄHTÖ: Kampuksen sijaintia halutaan tarkastella osana LUT-konsernin vahvaa kasvua. TAVOITE: Sijainti on vahvistettu ja arkkitehtuurikilpailun ohjelma koostettu. Kilpailu aikataulutettu ja käynnissä.	kyllä/ei kyllä/ei	Tahtotila ei kirkastu, kampuksen sijainti ei ratkea vuoden 2025 loppuun mennessä.
Edistämme opiskelijoille soveltuvien asuntojen tarjontaa. KYMP	LÄHTÖ: Lahdessa on vähän tarjontaa opiskelija-asunnoista ja opiskelijamäärän lisääntyessä kasvaa riski sille, ettei asuntotarjonta riitä. TAVOITE: Varmistamme opiskelija-asuntojen riittävyyden Lahden Talojen kanssa muuttamalla olemassa olevaa asuntokuntaa opiskelijakäyttöön, luomalla suuntaviivat uudisrakentamiselle huomioiden samalla mahdolliset uudet konseptit. Lisäksi yhteistyötä tehdään yksityisen sektorin kanssa.	Vähintään yksi uusi opiskelija-asumisen malli/toeutustapa/rahoitusmalli tai vastaava: kyllä/ei Uusien opiskelija-asuntojen lukumäärä nousee 2025/2026 Lahden Talojen opiskelija-asuntoa hakeneiden ja saaneiden määrä nousee 2025/2026	Uusia opiskelija-asuntoja ei saada liikkeelle rahoituksen takia. Opiskelijoiden opintotutkeen ja asumisliisään tehdyt kiristykset vaikeuttavat opiskelijoiden sijoittumista. Heikko työllisyystaso ja sosiaaliturvan ja asumistuen kiristykset lisäävät edullisten asuntojen kysyntää ja tarvetta laajamittaisesti. Opiskelija-asuntojen tarjonta tulee olla tasapainossa yleisen asuntomarkkinatilanteen kanssa ja liikatarronta puolestaan voi aiheuttaa ongelmia asuntomarkkinoiden toimivuudelle.

Palvelualueiden lyhenteet: KOHA konsernihallinto, ELVO elinvoima, SIVI sivistys, KYMP kaupunkiympäristö

Muut toiminnalliset tavoitteet

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarit	Riskit
Vahvistamme monimuotoista, puhdasta luontoa, joka on hyvinvoinnin perusta.			
Valmistelomme kierrätystiekartan pakollisen pakkaus- ja biojätteen erilliskeräyksen laajentamisesta ja vapaaehtoisen keräyksen lisäämisestä. KYMP, ELVO	TAVOITE: Kierrätystiekartassa huomioidavia asioita - lainsäädännössä mahdollisesti tiukentuvat erilliskeräysvelvoitteet - jätehuoltomääräysten kautta laajennettavat velvoitteet	Kierrätystiekartta valmis, kyllä/ei	Jätelain muutosten samanaikainen valmistelu viivastää valmistelua.

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarit	Riskit
	- ohjauskeinot ml. taksaohjaus ja pay-as-you-throw (PAYT)-hinnoittelun selvittäminen - erilliskeräysmenetelmien kehittämisen.		
Edistämme luonnon monimuotoisuutta laatimalla luonnonsuojeluohjelman ja kaupunkimetsien metsienhoidon periaatteet. KYMP	TAVOITE: Luonnonsuojeluohjelma ja kaupunkimetsien hoidon periaatteet laadittu ja hyväksytty. Luonnonsuojeluohjelman kohteista vähintään kahdesta laadittu esitys ELY:lle.	Luonnonsuojeluohjelma hyväksytty, kyllä/ei Kaupunkimetsien hoidon periaatteet hyväksytty, kyllä/ei Esitykset kahden uuden ohjelma-alueen perustamisesta laadittu, kyllä/ei	Päätöksen sisällöstä ei saada yksimielisyyttä. Valitukset hyväksymispäätöksistä.
Edistämme liikunnallista ja aktiivista elämäntapaa. Mahdollistamme monipuoliset harrastusmahdollisuudet kaikenikäisille.			
Edistämme koululaisten liikuntaa KYMP, SIVI, ELVO	Koululaisten itsenäisen liikkumisen edistäminen LÄHTÖ: Koululaisia kuljetetaan lyhyitäkin matkoja autolla. TAVOITE: Tehdään vähintään kahdelle pilottikoululle liikkumissuunnitelmat ja tehdään suunnitelmat pilottikoulujen koulumatkareittien liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Oppilaiden itsenäisen liikkuminen koulu- ja harrastusmatkoilla lisääntyy pilotin aikana. Rakokiven alueella toteutetaan Traficomien Suomi liikkeelle -ohjelman avustuksella liikenneturvallisuustoimenpiteitä. Välituntitoiminnan kehittäminen tuemaan liikunnallista elämäntapaa LÄHTÖ: Oppilaat osallistuvat välituntitoiminnan kehittämiseen vaihtelevasti. Kaikilla lapsilla ei ole harrastusta. Liikkuva koulu kyselyn mukaan 36 % kouluissa on riittävästi välituntivälineitä ja niitä saa käyttää. TAVOITE: Jokaisessa koulussa on ohjattua välituntitoimintaa sekä koulutettuja välituntitoiminnan vertaisohjaajia. Liikkuva koulu -kyselyn tulos paranee 50 %:iin.	Pilottikoulujen liikkumissuunnitelmat tehty kyllä/ei Ohjattua välituntitoimintaa kaikissa kouluissa kyllä/ei Välituntitoiminnan vertaisohjaaja kaikissa kouluissa kyllä/ei Liikkuva koulu -kysely: Koulussa on riittävästi välituntivälineitä ja niitä saa käyttää (%)	Vaatii työaikaa sekä liikenteen asiantuntijoilta että kouluilta, viestintä avainasemassa. Huoltajien asenteet ja sitouttaminen. Piha-alueen kehittämiseen tai välituntivälineisiin ei ole rahoitusta. Henkilöstön sitoutuminen. Vertaisohjaajien saatavuus ja kouluttamisen resurssointi.
Kehitämme poikkiphallinnollista liikunnan edistämistä. ELVO, KOHA, KYMP, SIVI	LÄHTÖ: Kaupunkilaisten liikunta on läpileikkaava palvelu. Liikkumisen edistämisen tukemiseksi tarvitaan poikkiphallinnollinen ohjelma. TAVOITE: Valmistellaan ja hyväksytään poikkiphallinnollinen liikkumishjelma ja toteutetaan siihen liittyvät ensimmäiset toimenpiteet.	Liikkumishjelma laadittu kyllä/ei	Valmisteluun ja toteuttamiseen ei ole käytettävissä riittävästi resursseja. Palvelualueet priorisoivat muita tehtäviä liikkumishjelman valmistelun edelle.
Puramme segregatiota. Lisäämme kokonaisturvallisuutta ja yhteisöllisyyttä kaikissa elämänvaiheissa yhdessä kumppaneiden kanssa.			

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarit	Riskit
Luomme suuntaviivat asuinalueiden eriytymisen ennaltaehkäisemiseksi. ELVO, KOHA, KYMP, SIVI	LÄHTÖ: Kaupunginhallitus on perustanut aluepalvelutoimikunnan, jonka tehtävänä on valmistella kaupungille aluepalveluohjelma. Ohjelman tavoitteena on mm. turvallisen kaupungin kehittäminen ja segregaatian ehkäiseminen. TAVOITE: Aluepalveluohjelma valmis.	Aluepalveluohjelman valmiusaste	Ohjelma vaatii useiden toimintojen ja palvelujen yhteensovittamista ja tarkastelua sekä sitoutumista niin viranhaltijoiden kuin poliittisella tasolla vaikutusten ja päätösten aikaansaamiseksi. Ohjelmalle asetetut odotukset eivät täyty.
Olemme houkutteleva urheilu- ja kulttuurikaupunki, jossa tapahtumat kukoistavat ja matkailijamäärät kasvavat.			
Edistämme Urheilukeskuksen, Kisapuiston ja vesiliikuntakeskuksen suunnitelmia ja alueiden kaavoitusta. KYMP, KOHA	TAVOITE: Laaditaan koko urheilukeskuksen kattava viitesuunnitelma, jonka pohjalta voidaan laatia tonttikohtaisia asemakaavoja. Laaditaan vesiliikuntakeskuksen asemakaavan muutos. Käynnistetään vesiliikuntakeskuksen suunnittelu hyväksytyn hankesuunnitelman mukaisesti. Kisapuiston asemakaavan muutos on luonnosvaiheessa, vuonna 2026 valmistellaan kaavaehdotus.	Viitesuunnitelman luonnos tehty, kyllä/ei Vesiliikuntakeskuksen asemakaavan muutos, kyllä/ei Hankesuunnitelman mukainen eteneminen, kyllä/ei Kisapuiston asemakaavan ehdotus, kyllä/ei	Asemakaavat eivät etene tavoitellusti kaupungista riippumattomista syistä. Asemakaavoista valitetaan hallinto-oikeuteen. Vesiliikuntakeskuksen hankesuunnittelupäätöksestä ja/tai suunnittelijavalinnoista valitetaan eikä päätös saa lainvoimaa.
Rakennamme inspiroivaa, kestäväää ja saavutettavaa kaupunkia. Keskusta sekä asuinalueet ovat eläviä ja viihtyisiä.			
Toteutamme keskustavision jatkohankkeet. KYMP	TAVOITE: Käynnistetään kauppatorin kehittämisshanke, jonka tavoitteena on luoda torista viihtyisä ympärivuotinen kohtauspaikka kehittämällä torin kaupunkikuvaa ja monipuolistamalla toimintoja. Suunnittelua tehdään laajassa vuorovaikutuksessa asukkaiden ja sekä keskustan yrittäjien ja kiinteistöjen sekä muiden toimijoiden kanssa. Käynnistetään keskustan kaupunkikuvallisen ja liikenteellisen yleissuunnitelman laatiminen osallistaen asukkaat, yritykset ja yhteisöt.	Kauppatorin toteuttamisohjelma käynnistetty, kyllä/ei Keskustan yleissuunnitelma käynnistetty, kyllä/ei	Alatorin suunnitelmien keskenäisyys. Taloudelliset ja henkilöstöriskit.
Johdamme tiedolla ja parannamme palveluidemme vaikuttavuutta. Hyödynnämme palvelujen ja prosessien kehittämisessä uutta teknologiaa ja tekoälyä eettisesti ja vastuullisesti.			
Kehitämme palveluja tekoälyä hyödyntäen ja koulutamme henkilöstöä tekoälyn turvalliseen käyttöön. ELVO, KOHA, KYMP, SIVI	TAVOITE: Vähintään viisi uutta palvelua, jotka hyödyntävät tekoälyä. Vähintään 80 % henkilöstöstä suorittanut tekoäly- ja tietosuojakoulutuksen vuoden 2026 loppuun mennessä.	Tekoälyä hyödyntävien palvelujen määrä Tekoäly- ja tietosuojakoulutuksen suorittaneet työntekijät	Tekoälyratkaisut rakennetaan toistamaan vanhoja prosesseja. Tietojärjestelmien käyttöönoton kustannushyötyjä ei kartoiteta riittävästi. Esihenkilöt eivät edellytä henkilöstöä koulutuksen suorittamiseen.

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarit	Riskit
Olemme osallisuuden ja vuorovaikutuksen suunnannäyttäjä. Annamme lahtelaisille valtaa ja vastuuta kehittää omaa asuinympäristöään.			
Juurrutamme osallisuusmallin osaksi yksiköiden toimintaa. ELVO, KOHA, KYMP, SIVI	LÄHTÖ: Kaupungin osallisuusmallin tunnettavuus on heikko. Osallisuussuunnitelua ei tehdä systemaattisesti yksiköissä. TAVOITE: Kaupungissa tehdään osallisuusmallin mukaiset osallisuussuunnitelmat toimintayksiköissä oman toiminnan/vastuun osalta. Toimintayksikön suunnitelma voi olla osa laajempaa palvelujen kokonaissuunnitelmaa. Yksiköiden osallisuustyö on suunnitelmallisempaa ja yhdenmukaisempaa, ja suunnitelmista raportoidaan vuosittain vastuualueitasolla. LÄHTÖ: OmaLahti.fi-alustaa säännöllisesti käyttäviä yksiköitä on neljä ja alustalla on n. 5 300 käyttäjää. TAVOITE: Hyödynnetään OmaLahti.fi-alustaa monipuolisesti. Alustaa säännöllisesti käyttävien yksiköiden määrä kasvaa neljällä ja alustan käyttäjien määrä kasvaa 3 000 käyttäjällä.	Vastuualueiden raportit osallisuussuunnitelmista OmaLahti.fi-alustaa käyttävien yksiköiden määrä OmaLahti.fi-alustan käyttäjien ja rekisteröityjen määrä	Osallisuussuunnitelmia ei tehdä. Osallisuustyötä ei johdeta. Resurssien ja työajan puute. Osallisuusmalli on haastava ymmärtää tai siihen ei tutustuta. Asukkaiden kiinnostus OmaLahti.fi-alustaan vähenee. Alustalla ei ole riittävästi asukkaille mielenkiintoisia asioita. Alustaa ei oteta monipuolisesti käyttöön yksiköissä.
Otamme käyttöön uusia yhteisöllisiä kaupunkikehittämisen malleja. ELVO, KOHA, KYMP, SIVI	TAVOITE: Vähintään viisi uutta mallia käytössä.	Uusien osallistamismallien määrä	Henkilöstön ja/tai resurssien riittävyys uusien mallien kehittämiseen ja toteuttamiseen.
Lahti on houkutteleva työnantaja, jossa henkilöstöön luotetaan. Meillä jokainen saa kokeilla ja kehittää.			
Kehitämme työhyvinvoinnin johtamista. ELVO, KOHA, KYMP, SIVI	TAVOITE: Työhyvinvoinnin seurannan prosessi uudistunut, työhyvinvointikysely tehdään kerran vuodessa ja lisäksi työhyvinvointia seurataan säännöllisesti pulssikyselyillä. Työhyvinvointikyselyn vastausprosentti on vähintään 74 %. Työhyvinvointikyselyn keskiarvo vähintään 3,8.	Pulssikyselyt ja uusi prosessi käytössä kyllä/ei Työhyvinvointikyselyn vastausprosentti Työhyvinvointikyselyn keskiarvo	Prosessiin ei sitouduta, työhyvinvointia parantavia toimenpiteitä ei tunnisteta ja/tai niitä ei toteuteta

Palvelualueiden lyhenteet: KOHA konsernihallinto, ELVO elinvoima, SIVI sivistys, KYMP kaupunkiympäristö

2.2 Määrärahataulukko

Määrärahat*	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alku- peräinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voi- massa oleva
Toimintatulot	46 768 650	45 512 700	45 757 300	45 757 300	0	45 757 300
Valmistus omaan käyttöön	655 901	514 000	514 000	514 000	0	514 000
Toimintamenot	-61 938 672	-64 531 800	-65 724 300	-65 724 300	0	-65 724 300
Toimintakate	-14 514 121	-18 505 100	-19 453 000	-19 453 000	0	-19 453 000

*Sisältää lisäsopeuttamistoimiin varautumisen. Lisäsopeutustoimien tarkemmasta kohdentamisesta tiliryhmiin ja palveluyksiköille päätetään käyttösuunnitelmien yhteydessä.

2.3 Toiminnan kuvaus

Kaupunkiympäristön palvelualue vastaa perusedellytysten luomisesta kaupungin ja sen ympäristön kestäväälle kehitykselle sekä asukkaita ja asiakkaita tyydyttävälle asumiselle, yrittämiselle ja muulle kaupunkielämälle. Palvelualue hoitaa lisäksi Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Iitin, Kärkölan, Lahden, Padasjoen, Orimattilan ja Sysmän muodostaman alueen joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen tehtävät. Palvelualue hoitaa myös Asikkalan, Heinolan, Hollolan, Kärkölan, Lahden, Myrskylän, Orimattilan, Padasjoen ja Pukkilan muodostaman alueen jätehuoltoviranomaiselle kuuluvat tehtävät.

Palvelualueeseen kuuluvat kaupunkitekniikka, kaupunkisuunnittelu sekä rakennus- ja ympäristövalvonta. Palvelualueen päätoimintakokelimiin toimivat kaupunkiympäristölautakunta, rakennus- ja ympäristölupalautakunta, Lahden seudun jätelautakunta ja Lahden seudun joukkoliikennelautakunta. Kaikki vastuualueet toimivat kaupunkiympäristölautakunnan alaisina. Kaupunkiympäristölautakunta vastaa talousarvioesityksestä koko palvelualueen osalta, Lahden seudun joukkoliikennelautakunnan alaista yksikköä ja toimintaa lukuun ottamatta.

2.3.1 Palvelualueen sitovuustasojen kuvaus

Lahden kaupungin talousarvion 2026 toimeenpano-ohjeiden mukaisesti on valmisteltu palvelualuekohtaiset käyttösuunnitelmat, jotka viedään toimielimiin päätettäväksi seuraavasti:

- kaupunkiympäristön palvelualueen käyttösuunnitelman hyväksyy omien vastuualueidensa osalta
 - kaupunkiympäristölautakunta: kaupunkiympäristön yhteiset, kaupunkitekniikka, kaupunkisuunnittelu sekä rakennus- ja ympäristövalvonta
 - Lahden seudun joukkoliikennelautakunta: joukkoliikenne.

Kaupunkiympäristölautakunnan alaiset yksiköt ja talousarvion sitovuustasot:

- kaupunkiympäristö (määräraha ja tuloarvio)
 - kaupunkiympäristön yhteiset
 - kaupunkisuunnittelu
 - kaupunkitekniikka
 - rakennus- ja ympäristövalvonta

Lahden seudun joukkoliikennelautakunnan alaiset yksiköt ja talousarvion sitovuustasot:

- joukkoliikenne (toimintakate)

2.3.2 Palvelualueen organisaatio

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELUALUE

2.4 Toimintaympäristö ja sen muutokset

Palvelualueen toimintaan vaikuttaa rakentamisen suhdannetilanne, joka etenkin asuntorakentamisen osalta oli vuoden 2024 osalta alhaisin kymmenvuotiskaudella eikä vuodelle 2026 ole odotettavissa merkittävää nousua. Asuntorakentamisen volyymi on laskenut alle kolmasosaan tavanomaisesta. Lahdessa asuntorakentamisen nousun on Newsec Oy:n laatiman Asuntotuotantoskenaariot Lahdessa -tarkastelun perusteella arvoitu venyvän vuosikymmenen loppupuolelle. Volyymin putoaminen vaikuttaa suoraan maan myynti ja -vuokratuloihin sekä rakentamisesta saatavien lupamaksujen kertymiin.

Teollisten investointien puolella positiivinen vire jatkuu. Fazer Oy teki heinäkuussa 2025 suklaatehtaan rakentamisen investointipäätöksen Pippoon töiden käynnistyessä välittömästi. DayOne teki päätöksen datakeskuksen rakentamisesta Kiveriöön. Joki-maan yrityspuistoon käynnistyi useita teollisia investointeja.

Lainsäädännön muutokset ja niihin varautuminen vaikuttavat merkittävästi toimintaan uuden rakentamislain ja lunastuslain muutoksen ja alueidenkäyttölain voimaan tullessa vuosien 2025–2026 aikana. Lunastuslain 25 prosentin lisäys markkinahintaan tulee heijastumaan suoraan vapaaehtoiisiin kauppoihin ja näkymään maanhankinnan investointiraamin niukkenemisena.

Vuoden 2024 aikana solmittiin maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimus kaupunkiseudun kuntien, Päijät-Hämeen liiton ja valtion kanssa vuosille 2024–2027. MAL-sopimuksen mukaisia toimenpiteitä edistetään. Lahden kannalta merkittävimpiä toimenpiteitä on matkakeskuksen liityntäpysäköintihankkeen toteuttaminen vuoteen 2029 mennessä.

2.5 Henkilöstösuunnitelma (palvelualueitasolla)

Henkilöstösuunnitelma perustuu valtuuston talousarviopäätökseen eikä ole lopullinen. Henkilötyövuodet täsmentyvät syksyn 2025 yhteistoimintamenettelyssä käsiteltävien vaihtoehtojen toimeenpanovaiheessa: Henkilötyövuosia suunnitellaan...vuodelle 2026 kuin on varattu vuoden 2025 käyttösuunnitelmassa. Muutokset kohdistuvat...

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2024	TOT 2025	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Kaupunkiympäristö	186	186	193	189	189	0	189
Kaupunkiympäristön yhteiset	1	1	1	1	1	0	1
Kaupunkisuunnittelu	69	68	70	69	69	0	69
Kaupunkitekniikka	41	41	45	41	41	0	41
Rakennus- ja ympäristövalvonta	75	76	77	78	78	0	78
Joukkoliikenne	9	9	10	10	10	0	10
Kaupunkiympäristön palvelualue	195	195	203	199	199	0	199

Työhyvinvoinnin strategisina mittareina toimivat terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä/henkilötyövuosi ja työhyvinvoinnin pulssikyselyn keskiarvo. Tavoitteena on, että terveysperusteiset poissaolot vähenevät ja työhyvinvointi paranee. Tarkemmat tavoitteet työhyvinvoinnille asetetaan myöhemmin. Tavoitteiden toteutumiseksi tehdään tarvittavia toimenpiteitä, niiden toteutumista seurataan aktiivisesti ja käynnistetään tarvittaessa lisää toimenpiteitä jos tavoitteet eivät ole toteutumassa.

Yksiköt kehittävät ja ylläpitävät henkilöstön osaamista organisaatiotasoisien henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä yksikkökohtaisten koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet kohdentuvat pääasiassa johtamistyöhön, vuorovaikutustaitoihin, digitaitoihin sekä alakohtaisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Koulutussuunnitelmat on käsitelty yhteistoiminnassa loppuvuonna 2025.

4 Joukkoliikenne

4.1 Talous, henkilöstö ja mittarit

4.1.1 Määrärahataulukko

Määrärahat	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Toimintatulot	17 310 712	17 796 200	18 193 300	18 193 300	0	18 193 300
Toimintamenot	-26 459 409	-26 809 800	-28 002 300	-28 002 300	0	-28 002 300
Toimintakate	-9 148 697	-9 013 600	-9 809 000	-9 809 000	0	-9 809 000

4.1.2 Henkilöstösuunnitelma ja henkilöstötavoitteet

Henkilöstösuunnitelma perustuu valtuuston talousarviopäätökseen eikä ole lopullinen. Henkilötyövuodet täsmentyvät syksyn 2025 yhteistoimintamenettelyssä käsiteltävien vaihtoehtojen toimeenpanovaiheessa: Henkilötyövuosia suunnitellaan...vuodelle 2026 kuin on varattu vuoden 2025 käyttösuunnitelmassa.

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2024	TOT 2025	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Joukkoliikenne	9	9	10	10	10	0	10

Työhyvinvoinnin strategisina mittareina toimivat terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä/henkilötyövuosi ja työhyvinvoinnin pulssikyselyn keskiarvo. Tavoitteena on, että terveysperusteiset poissaolot vähenevät ja työhyvinvointi paranee. Tarkemmat tavoitteet työhyvinvoinnille asetetaan myöhemmin. Tavoitteiden toteutumiseksi tehdään tarvittavia toimenpiteitä, niiden toteutumista seurataan aktiivisesti ja käynnistetään tarvittaessa lisää toimenpiteitä jos tavoitteet eivät ole toteutumassa.

Yksiköt kehittävät ja ylläpitävät henkilöstön osaamista organisaatiossa olevan henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä yksikkökohtaisten koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet kohdentuvat pääasiassa johtamistyöhön, vuorovaikutustaitoihin, digitaitoihin sekä alakohtaisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Koulutussuunnitelmat on käsitelty yhteistoiminnassa loppuvuonna 2025.

4.1.3 Toimintaa kuvaavat mittarit

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026
Talous:			
Toimintatulot/asukas	143 €	146 €	149 €
Toimintamenot/asukas	218 €	221 €	230 €

4.1.4 Talousarvion toiminta ja tavoitteet

4.1.4.1 Toiminnan kuvaus

Joukkoliikenne-palveluyksikkö vastaa liikennepalvelulain mukaisista joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen tehtävistä ja seudullisen joukkoliikenteen järjestämisestä Päijät-Hämeen kunnissa Lahden seudun joukkoliikenteen yhteistoimintasopimuksen ja liikenteen järjestämistapapäätösten mukaisesti. Lisäksi palveluyksikkö vastaa Lahden kaupungin kaupunkipyöräjärjestelmästä. Palveluyksikkö on osa kaupunkitekniikan palvelualueita ja toimii Lahden seudun joukkoliikennelautakunnan alaisuudessa.

Palveluyksikön määrärahavaraus sisältää seudullisen joukkoliikenteen järjestämisen kustannukset, sisältäen liikennöintikustannukset, lippu-, maksu- ja informaatiojärjestelmän kustannukset, joukkoliikennelautakunnan kustannukset, yksikön muut toimintakulut ja joukkoliikenteen viestinnän ja markkinoinnin. Seudullisten kustannusten lisäksi määrärahavaraus sisältää Lahden kaupungin omia kustannuksia kaupunkipyöräjärjestelmän sekä koulukuljetusten suunnittelun ja kilpailutuksen osalta. Määrärahoissa on myös varauduttu ennakoituihin indeksikorotuksiin.

4.1.4.2 Toimintaympäristö ja sen muutokset

Joukkoliikenteen toimintaympäristöön on viime vuosina kohdistunut merkittäviä muutoksia, joiden vaikutuksia ei vielä täysin pystytä arvioimaan. Koronapandemian jäljet matkustajamäärissä ovat hävinneet, mutta sen myötä muuttuneet liikkumistottumukset esimerkiksi etätyön yleistymisen ja nettikaupan lisääntymisen myötä ovat jääneet pysyviksi. Taloudellisesti 2020-luvun tapahtumat, kuten Ukrainan sota, ovat aiheuttaneet laaja-alaista kustannusten nousua, mikä on heijastunut myös joukkoliikenteen liikennöintikuluihin. Alkujaan sopimuskausien uusiutumiselta ja sähköistymiseltä odotettiin kustannuslaskua, mutta muun muassa kaluston hankintahintojen nousu näyttää vaikuttavan tähän eikä aiemmin ennakoitu 5–10 prosentin kustannussäästö ole näköpiirissä lähivuosina. Valtion toimenpiteet, kuten valtionavustusten tason lasku ja arvonalisäveron nostaminen 10 prosentista 14 prosenttiin vuoden 2025 alusta, ovat entisestään heikentäneet toimintaedellytyksiä.

Vuonna 2024 joukkoliikenteessä saavutettiin uusi matkustajamääräennätys – noin 7,94 milj. matkaa. Erityisesti vuoden 2024 ensimmäisellä puolivuosisijaksolla kasvu oli voimakasta. Vuoden 2025 ensimmäinen puolivuosisijakso on ollut matkustajamääriltään lähes vuoden 2024 tasolla. Kasvun myötä joukkoliikenneyksikkö on joutunut reagoimaan nopealla aikataululla kapasiteetti- ja aikatauluhaasteisiin. Reittejä ja aikatauluja on muutettu, ja liikennettä on ohjattu entistä tarkemmin kysynnän mukaisesti haasteellisemmille alueille. Muutokset on toteutettu kustannustehokkaasti, joka puolestaan on vaikuttanut tiettyjen alueiden palvelutasoon laskevasti. Samanaikaisesti joukkoliikenteeseen kohdistuvat asiakasodotukset ovat kasvaneet. Asiakkaat odottavat entistä enemmän luotettavuutta, tiheämpiä vuorovälejä sekä mukavaa ja siistää kalustoa. Digitalisaation edetessä myös tiedon määrä lisääntyy, ja kerättyä dataa hyödynnetään suunnittelun ja päätöksenteon tukena entistä systemaattisemmin, mikä mahdollistaa palvelun kohdentamisen tarkemmin todellisen kysynnän mukaisesti.

Vuonna 2024 hyväksytty seudullinen joukkoliikenteen palvelutasosuunnitelma ja vuonna 2025 hyväksytty seudullinen strategia määrittävät joukkoliikenteen pitkäjänteiset kehityslinjat. Erityisesti strategia ohjaa käytännön toimintaa, ja sen tavoitteena on vahvistaa joukkoliikenteen asemaa Päijät-Hämeessä kunnianhimoisesti. Strategian toteutus on aloitettu muun muassa asiakas-tuntemuksen ja palvelurakenteen selvityksillä. Käynnissä olevia keskeisiä selvityksiä ovat järjestämistapaselvitys, jossa tarkastellaan, mikä järjestämistapa olisi Lahden ja Päijät-Hämeen kannalta kokonaistaloudellisesti ja toiminnallisesti paras, sekä tasataksa- ja kustannustenjakoselvitys, jossa on tutkittu mahdollisuuksia ottaa käyttöön mallia, jossa lipun hinta ei riipu matkan pituudesta sekä arvioidaan kuntien välistä kustannustenjakomallia ja mahdollisia muutostarpeita. Lahden seudun joukkoliikennelautakunta päätti marraskuussa 2025, että seudulla siirrytään tasataksan käyttämiseen 1.6.2026 alkaen. Kustannustenjaon osalta selvitystä jatketaan kuntien kesken. Joukkoliikenteellä on keskeinen rooli Lahden kaupungin päivitettävässä ilmasto-ohjelmassa. Tavoitteena on lisätä päästöttömän kaluston määrää ja kasvattaa joukkoliikenteen kulkutapaosuutta osana kestävämpää kaupunkiliikennettä.

Lahteen sijoittuvan Fazer Oy:n uuden tehtaan avautuminen luo tarpeen uudelle joukkoliikenneyhteydelle Pippon alueelle. Liikennöinti alueelle aloitetaan vuoden 2027 aikana.

Kaupunkipyöräjärjestelmän järjestämisvastuu siirtyy joukkoliikenneyksikölle talvikaudella 2025–2026, mikä selkeyttää hallintoa ja mahdollistaa entistä paremman integraation joukkoliikenteeseen. Kaupunkipyöräjärjestelmä on saavuttanut suuren suosion. Joukkoliikennelautakunta on päättänyt jatkaa sopimusta nykyisen palveluntuottajan kanssa kauden 2027 loppuun. Vuoden 2026 aikana valmistellaan hankintaa vuodesta 2028 eteenpäin. Linja-autoliikenteen ja kaupunkipyörien yhteensovittaminen tukee matkaketjuja ja parantaa kokonaisvaltaisia liikkumispalveluja.

Palveluliikenteen konseptia on uudistettu merkittävästi. Vuonna 2024 käyttöön otettu uusi välityspalvelu on parantanut tilauspohjaisen palveluliikenteen toimivuutta ja saavutettavuutta. Vuonna 2025 osa tilauspohjaisesta liikenteestä on korvattu reittipohjaisella niin sanotulla lähiliikenteellä, jota ajetaan erityisesti alueilla, joilla runkoliikenne ei ole toiminnallisesti tai taloudellisesti perusteltua. Lähiliikenteen reitit kulkevat muun muassa ikäihmisten palvelukotien kautta, ja sen tavoitteena on varmistaa joukkoliikenteen saavutettavuus entistä yhdenvertaisemmin.

Tulevina vuosina toimintaympäristöön voi vaikuttaa merkittävästi myös mahdollinen hankintalainsäädännön uudistus. Erityisesti in-house-yhtiöiden asemaa koskevat muutokset voivat vaikuttaa kaikkiin toimivaltaisiin viranomaisiin – myös Lahdessa. Riskinä on, että lippu-, maksu- ja informaatiojärjestelmien järjestäminen nykyisellä tavalla ei olisi enää mahdollista, mikä voisi kasvattaa toiminnan kustannuksia vuodesta 2027 alkaen.

4.1.4.3 Toiminnan painopistealueet

Joukkoliikenteen toiminta tulevina vuosina painottuu suunnitelmalliseen ja strategialähtöiseen kehittämiseen, jossa siirrytään entistä vahvemmin reaktiivisesta toiminnasta proaktiiviseen toimintaan. Kehittämistä ohjaavat muun muassa Lahden kaupungin sekä seudullisen joukkoliikenteen strategiat, joiden mukaisesti edistetään kestäväää, saavutettavaa ja asiakaslähtöistä liikumista. Keskeisiä painopisteitä ovat useat liikkumispalvelujen hankinnat, jotka toteutetaan monivuotisilla sopimuksilla. Ne tulevat määrittämään liikkumispalveluja merkittävästi tulevien vuosien aikana.

Viestinnän ja markkinoinnin taloudelliset resurssit säilytetään ja niitä kehitetään kokonaisvaltaisesti yhdessä lippu-, maksu- ja informaatiojärjestelmien kanssa, jotta joukkoliikennepalvelut vastaavat kaupunkilaisten tarpeisiin ja houkuttelevat uusia käyttäjiä. Tähän kokonaisuuteen kytkeytyy luonnollisesti myös asiakastuntemuksen parantaminen. Tavoitteena on tarjota yhtenäisen ja helposti ymmärrettävän asiakaspolku, jossa tieto, maksaminen ja liikkuminen muodostavat saumattoman kokonaisuuden.

Edellä mainituilla toiminnan painopisteillä ja jo tehdyillä muutoksilla pyritään kasvattamaan joukkoliikenteen houkuttelevuutta erityisesti pitkällä aikavälillä ja vastaamaan niin kaupungin kuin joukkoliikenteen strategiaan tavoitteisiin.

4.1.5 Tavoitteiden toteuttaminen

Joukkoliikenteen toimintasuunnitelman perusteena on joukkoliikennelautakunnan vahvistama seudullisen joukkoliikenteen strategia. Joukkoliikenteen toimintasuunnitelman ja tavoitteiden toteutumisesta on vastuussa kaupunkitekniikan vastualueen johtotiimi ja toiminnasta raportoidaan seudulliselle joukkoliikennelautakunnalle.

4.1.5.1 Toimintasuunnitelma

Joukkoliikenteen tavoitteena on tarjota esteetön, vähäpäästöinen ja luotettava liikkumismahdollisuus, joka tukee Lahden seudun liikenteen strategiaa matkustajamäärien ja lipputulojen kasvattamiseksi. Käyttötalous kattaa palvelutason ylläpidon, reittien ja aikataulujen kehittämisen sekä asiakaspalvelun. Liikennöintisopimukset kilpailutetaan julkisten hankintojen säädösten mukaisesti, painottaen kokonaistaloudellista edullisuutta ja palvelun laatua. Panostukset kohdistuvat runkolinjaverkoston vahvistamiseen, vaihtopysähdysten toteutukseen ja matkaketjujen sujuvuuteen, mikä lisää joukkoliikenteen houkuttelevuutta ja lipputulota. Taloudellisesti tehokas toiminta edellyttää tarkkaa kustannusseurantaa ja yhteistyötä maankäytön suunnittelussa, jotta investoinnit tukevat strategisia tavoitteita ja kaupungin talouden tasapainoa.

Käynnissä olevien selvitysten ja suunnittelutöiden edistäminen on joukkoliikenteen kannalta keskeistä. Vuonna 2025 tehdyn järjestämispalveluselvitysten loppuunsaattaminen ja mahdollinen täytäntöönpano voivat parantaa sekä joukkoliikenteen talousnäkyä että houkuttelevuutta. Strategia 2025–2035 linjaa lippujärjestelmän kehittämisen yhdeksi keskeisistä toimenpiteistä matkustajamäärien kasvattamiseksi ja palvelun houkuttelevuuden lisäämiseksi. Kehitystyö sisältää 1.6.2026 tapahtuvan siirtymisen selkeään tasataksamalliin, jossa koko LSL-alueella voi matkustaa yhdellä lipulla. Tämä selkeyttää lippujärjestelmää ja madaltaa kynnystä siirtymästä kestävään liikkumiseen myös pitkällä matkoilla. Kauppakeskus Trion vaihtopysäkkialueen kehittäminen on yksi merkittävimmistä muutoksista, jonka toteutuminen mahdollistaa kustannussäästöjä tai palvelutason parannuksia kustannustehokkaasti. Tämä kasvattaa matkustajamääriä ja lisää lipputulota pitkällä aikavälillä.

Mankelit tarjoavat kaupunkilaisille ja vierailijoille sähköavusteisia yhteiskäyttöpyöriä, joita on 500 kappaletta ja 62 asemaa huhti-marraskuun ajan. Vuonna 2026 varmistetaan palvelun toimivuus ja asiakastytyvyisyys sekä kehitetään opastusta ja näkyvyyttä. Käyttöasteen ja palautteen perusteella arvioidaan palvelun laajentamistarpeet. Toiminta tukee kaupungin kestävän liikkumisen tavoitteita.

LSL on selvittänyt kunnallisesti rahoitetun vesibussiliikenteen käynnistämistä Vesijärvellä. Liikennettä ei kuitenkaan aloiteta vuonna 2026, vaan sen aloittamista harkitaan tulevina vuosina. Uutena liikennemuotona vesibussi tukisi vesistökaupungin imagoa, parantaisi saavutettavuutta ja toisi lisäarvoa joukkoliikenteen palveluvalikoimaan. Tavoitteena on tehdä liikenteestä säännöllistä ja luotettavaa, korvata epäsäännöllinen markkinaehtoisuus sekä vahvistaa asukkaiden ja matkailijoiden liikkumisen vaihtoehtoja.

Viestintä, aikataulu- ja reitti-informaation tulee olla saumattomasti löydettävää, ajantasaista, yhdenmukaista ja helposti ymmärrettävää kaikissa kanavissa. Brändi uudistus, verkkosivujen kehittäminen, matkustajainformaation uudistustoimenpiteet sekä opasvideoiden tuottaminen ovat keskeinen osa tätä tiedon löytämisen selkeyttämistyötä. Vuonna 2026 Lahden seudun liikenne uudistaa brändinsä, tavoitteena ajantasainen ja yhtenäinen visuaalinen ilme sekä selkeä brändistrategia, joka tukee asiakaslähtöisyyttä ja alueen elinvoimaa. Uudistus ohjaa viestintää, markkinointia ja palveluiden kehittämistä, ja siinä korostetaan osallistamista, arvolu-pausta sekä brändin jalkauttamista matkustajille ja sidosryhmille.

Lahden seudun liikenteen asiakaspalvelu, Lahti-Piste, palvelee monikanavaisesti ja tarjoaa tukea lipputuotteisiin, reitteihin ja aika-tauluihin liittyvissä kysymyksissä. Palvelua kehitetään asiakaspalautteen perusteella, ja tavoitteena on nopea, selkeä ja asiakasläh-töinen neuvonta. Sisäisen viestinnän toimenpiteillä tuetaan yhdenmukaista ja onnistunutta palvelukokemusta myös tilanteissa, joissa asiakas ottaa yhteyttä joukkoliikenteen järjestäjään. Näitä asioita edistetään Lahti-Pisteen perehdytyspaketin laatimisella ja hyvitysprosessin jatkokehityksellä.

4.1.5.2 Kehittämishjelmat ja hankkeet

Järjestämistapaselvitys

LSL teetti Sitowisellä järjestämistapaselvityksen, jonka tarkoituksena oli arvioida joukkoliikenteen järjestämisen vaihtoehtoisia mal-leja ja niiden vaikutuksia. Selvitys valmistui loppuvuodesta 2025. Selvityksellä haettiin tietoa siitä, mikä organisointitapa parhaiten tukee strategisia tavoitteita, kuten matkustajamäärien kasvua, kustannustehokkuutta ja asiakaslähtöisyyttä. Tarkastelussa olivat joukkoliikenteen organisointimallit, taloudelliset vaikutukset ja rahoitusvaihtoehdot, palvelun laatu ja riskienhallinta sekä kuntien välinen yhteistyö ja päätöksentekomallit. Tavoitteena oli tuottaa vertailutietoa, jonka pohjalta voidaan tehdä päätös joukkoliikenteen järjestämisestä niin, että ratkaisu on kustannustehokas, hallinnollisesti selkeä ja tukee kestävästä liikkumisesta. Järjestämistapaselvi-tyksen tuloksia käsitellään joukkoliikennelautakunnassa alkuvuodesta 2026.

Hankinnat

Liikennöintikohteiden 1, 3 ja 4 suunnittelu aloitetaan keväällä 2026, ja hankintapäätös tehdään viimeistään kesäkuussa 2027. Kohteet kattavat noin 70 % Lahden sisäisestä liikenteestä. Alkuvuodesta 2026 käynnistetään selvitys palveluliikenteen jatkosta. Tämän jälkeen määritellään palvelun sisältö ja toimintamalli, minkä jälkeen valmistellaan hankinnan suunnittelu. Nestorin (Nastolan palveluliikenne) sopimus päättyy 31.12.2026, ja Lempin (Lahden palveluliikenne) sekä välityksen sopimus päättyy 6/2027. Nestorin sopimukseen sisältyy myös koulukuljetuksia. Hankintapäätös tehdään kesän 2026 aikana.

Linjastot

Tiheämmän runkolinjamaisen liikenteen saavuttamiseksi aloitetaan joukkoliikenteen laatukäytävien valmistelu ja käyttöönotto. Ke-säliikenteen alusta Lahdessa siirrytään erilliseen yölinjastoon, jonka suunnittelussa on huomioitu erityisesti PHKS:n vuorotyön aika-taulut ja vaihtoyhteydet juniin hiljaisina aikoina. Uusista seutuyhteyksistä LSL alkaa järjestää liikennettä Lahden ja Lammin välillä. Vääksyn ja Padasjoen suunnan seutulinjastossa ei tehdä merkittäviä muutoksia. Kaikissa ympäryskunnissa tehdään koululaisia palvelevien linjojen reitteihin ja aikatauluihin muutoksia kouluverkkomuutosten ja kuljetuskapasiteetin varmistamiseksi.

Keskuspysäkkikokeilu

Syksystä 2026 alkaen Lahden keskustassa toteutetaan keskuspysäkkialuekokeilu, jossa kaikki linjat eivät enää kulje torin kautta. Kokeilulla haetaan matka-aikasäästöä erityisesti pohjoisesta matkakeskukselle kulkevilla tiheän liikenteen linjoilla, joilla on tarvetta nopeammille yhteyksille esimerkiksi yliopiston ja matkakeskuksen välillä. Keskuspysäkkialueen odotetaan mahdollistavan noin 800 000 euron säästön talvikauden 2025–2026 linjastoon verrattuna vuosittain.

Mankelit

Mankelit-palvelun tuottaa Freebike, ja sen vuosikustannus on noin 805 000 €. Lipputulot kattavat noin 28 % kuluista. Vuonna 2025 tehtiin yli 387 579 lainaa, ja käyttäjätytyvyisyys on korkea (NPS 54,5). Kaupunkipyörien yhteishankintaa Kuopion ja Lahden kau-punkien välillä kehitetään keväällä 2026. Yhteishankinnan toivotaan synnyttävän uudenlaista yhteistyötä, kustannussäästöjä ja asiantuntemuksen jakamista. Uuden hankinnan mukaiset kaupunkipyörät otetaan käyttöön vuoden 2028 keväällä sekä Lahdessa että Kuopiossa.

4.1.5.3 Riskit ja seuranta

Taloudelliset riskit, kuten kustannusten ylittyminen, nähdään suurimpana uhkana. Runkolinjojen vahvistaminen ja vaihtopysähdysten toteutus voivat vaatia suurempia investointeja kuin on etukäteen arvioitu. Lipputulojen kasvu ei välttämättä toteudu odotetusti, jolloin panostukset eivät tuota taloudellista hyötyä. Joukkoliikenteen käyttäjämäärät ovat jo nykyisellään etenkin ruuhka-aikoina kapasiteetin rajoilla, ja kapasiteettihaasteita esiintyy ajoittain tietyillä reittiosuuksilla. Suunnittelussa tarvitaan tulevaisuudessa entistä tarkempaa tietoa autojen täyttöasteesta, jotta liikenteen lisäykset voidaan kohdentaa kustannustehokkaasti juuri niille reittiväleille, joilla kapasiteettihaasteita esiintyy.

Linjastomuutokset voivat aiheuttaa hämmennystä ja heikentää asiakastytyvääisyyttä. Joukkoliikenne kilpailee muiden liikkumismuotojen kanssa, ja jos sen houkuttelevuus ei parane riittävästi, käyttäjät valitsevat edelleen henkilöauton.

Vuoden 2026 suurimmiksi riskeiksi on tunnistettu ympäryskuntien koulukuljetuslinjastojen merkittävä kustannustason nousu kilpailutuksissa sekä tasataksan aiheuttamat matkustajamäärien nousut erityisesti Heinolassa ja Vääksyssä, joissa vuoromääriä ei ole voitu nostaa kuntien kustannuspaineiden vuoksi. Vuorojen ylikuormittumiseen vastaaminen lyhyellä aikavälillä saattaa nostaa liikenteen kustannuksia entisestään. Myös Lahden sisäisessä liikenteessä koululaisten aiheuttamat kysyntäpiikit voivat vaatia ylimääraisten linja-autojen järjestämistä, mikäli koulut eivät pysty riittävästi porrastamaan aloitusaikojaan oppilaiden tasaisemman jakaantumisen takaamiseksi.

LIITE 2. Tositteiden hyväksyjät, joukkoliikenne

Käyttösuunnitelmassa päätetään palvelualueen tositteiden hyväksyjät nimiketasolla. Vastuualueiden johtajilla on tarvittaessa oikeus hyväksyä kaikki vastuualuettaan koskevat tulo- ja menotositteet. Kaupunkikehitysjohtajalla on tarvittaessa oikeus hyväksyä palvelualueen tulo- tai menotosite varsinaisen hyväksyjän ja varahyväksyjän poissa ollessa. Käyttösuunnitelmassa päätetyt hyväksymisoikeudet ovat voimassa seuraavan käyttösuunnitelman hyväksymiseen tai muutospäätökseen asti.

Kaupunkiympäristön palvelualue				
Kustannuspaikka / selite	Toiminto	Tuote	Hyväksyjän nimike	Varahyväksyjän nimike
Kaupunkiympäristön palvelualue				
<u>Koko kaupunkiympäristön palvelualueen koskien</u>				
Kaikki palvelualueen tositteet			Kaupunkikehitysjohtaja	Suunnittelujohdaja
Vastuualuejohtajien ja muiden kaupunkikehitysjohtajan välittömien alaisten tehtävään liittyvät laskut			Kaupunkikehitysjohtaja	Controller
Tositteen hyväksyjä voi hyväksyä tositteessa olevan vastakirjauksen tasetilille (kp 1000)				
<u>Palvelualuejohtajan tehtävään liittyvät laskut hyväksyy kaupunginjohtaja</u>				
<u>Muistiotositteella kirjattavat kirjanpidon kirjaukset:</u>				
Palvelualueen muistiotositteella kirjattavat kirjanpidon kirjaukset			Controller	Controller, Johdava controller, Laskentapäällikkö, Talousjohtaja
Maaomaisuuden kirjaukset			Suunnittelujohdaja	Controller, Johdava controller, Laskentapäällikkö, Talousjohtaja
Joukkoliikenne				
7002 Joukkoliikenne			Joukkoliikenne-päällikkö, alue-päällikkö	Kaupungininsinööri
7003 Joukkoliikennelautakunta			Joukkoliikenne-päällikkö, alue-päällikkö	Kaupungininsinööri